

Lagrådsremiss

Utökat skydd för vissa civila vapentransporter

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 20 augusti 2026

Pål Jonson

Samuel Rudvall
(Försvarsdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

Det säkerhetspolitiska läget i Sverige och i Europa har förändrats i grunden. Det finns en bred och alltmer komplex hotbild mot Sverige och svenska intressen samt ökade risker för svensk säkerhet. Med anledning av det pågående svenska stödet till Ukraina och den svenska försvarsupprustningen har antalet civila transporter av materiel med militära ändamål, t.ex. av större mängder vapen, ammunition och sprängämnen, ökat. Transporter för militära ändamål bör kunna få ett tillräckligt skydd oavsett om transporten genomförs av en offentlig eller privat aktör. Regeringen föreslår därför ändringar i skyddslagen som innebär att vissa civila rörliga objekt och transporter med militära ändamål kan vara skyddsobjekt.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Förslag till lag om ändring i skyddslagen (2010:305).....	4
3	Ärendet och dess beredning	7
4	Skydd enligt skyddslagen för vissa civila rörliga objekt och transporter	7
5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	17
6	Konsekvenser	17
7	Författningskommentar	19
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Utökat skydd för vissa civila vapentransporter (Ds 2026:3)	21
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	22
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	24

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i skyddslagen (2010:305).

2 Förslag till lag om ändring i skyddslagen (2010:305)

Härigenom föreskrivs att 4, 5 och 20 §§ skyddslagen (2010:305) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Följande byggnader, andra anläggningar, områden och objekt får beslutas vara skyddsobjekt:

1. statschefens och tronföljarens residens och bostäder samt statsministerns bostäder,

2. byggnader, andra anläggningar och områden som staten har äganderätt eller nyttjanderätt till och som disponeras av riksdagen eller riksdagsförvaltningen,

3. byggnader och andra anläggningar som staten, en kommun eller en region har äganderätt eller nyttjanderätt till och som används eller är avsedda för att leda eller styra statlig eller kommunal verksamhet,

4. byggnader, andra anläggningar och områden som används eller är avsedda för polisverksamhet eller för annan verksamhet som innefattar att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, verksamhet inom kriminalvården eller Sveriges försörjning med sedlar och mynt,

5. byggnader, andra anläggningar och områden som används eller är avsedda för

- fredstida krishantering,
- elektroniska kommunikationer,
- posthantering,
- transporter,
- alarmering,
- försvarsindustriella ändamål, eller
- försörjning med energi, vatten,

livsmedel eller andra förnödenheter av betydelse för Sveriges försörjningsberedskap och då även fartyg som används för transport av kärnämnen, *och*

6. byggnader, andra anläggningar och områden som används eller är avsedda för ledning av räddningstjänst eller för ledning och samordning av civil verksamhet vid höjd beredskap.

2. byggnader, andra anläggningar och områden som staten har äganderätt eller nyttjanderätt till och som disponeras av riksdagen eller Riksdagsförvaltningen,

3. byggnader och andra anläggningar som staten, en kommun eller en region har äganderätt eller nyttjanderätt till och som används eller är avsedda för att leda eller styra statlig eller kommunal verksamhet,

4. byggnader, andra anläggningar och områden som används eller är avsedda för polisverksamhet eller för annan verksamhet som innefattar att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, verksamhet inom kriminalvården eller Sveriges försörjning med sedlar och mynt,

5. byggnader, andra anläggningar och områden som används eller är avsedda för

- fredstida krishantering,
- elektroniska kommunikationer,
- posthantering,
- transporter,
- alarmering,
- försvarsindustriella ändamål, eller
- försörjning med energi, vatten,

livsmedel eller andra förnödenheter av betydelse för Sveriges försörjningsberedskap och då även fartyg som används för transport av kärnämnen,

6. byggnader, andra anläggningar och områden som används eller är avsedda för ledning av räddningstjänst eller för ledning och samordning av civil verksamhet vid höjd beredskap, *och*

7. objekten fartyg, luftfartyg och fordon som har tillverkats särskilt för militära ändamål samt transporter för militära ändamål av stora mängder vapen, ammunition och sprängämnen eller andra sådana särskilt skyddsvärda transporter.

5 §²

Följande byggnader, andra anläggningar, områden och objekt får också beslutas vara skyddsobjekt:

1. byggnader, andra anläggningar och områden som staten har äganderätt eller nyttjanderätt till och som disponeras av Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt eller Totalförsvarets forskningsinstitut,

2. områden där Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt eller Totalförsvarets forskningsinstitut tillfälligt bedriver övningar, prov eller försök eller områden där oförutsedda följder av sådan verksamhet kan inträffa,

3. områden där Försvarsmakten har satts in för att hindra en kränkning av Sveriges territorium eller för att möta ett väpnat angrepp mot landet,

4. byggnader, andra anläggningar och områden där ett Natohögkvarter eller en utländsk militär styrka bedriver militär verksamhet,

5. vattenområden av särskild betydelse för det militära försvaret, och

6. objekten militära fartyg och luftfartyg, fordon som tillverkats särskilt för militära ändamål och militära *fordonstransporter* av stora mängder vapen, ammunition och sprängämnen eller andra sådana särskilt skyddsvärda transporter, inklusive utländska sådana objekt och transporter inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering.

6. objekten militära fartyg och luftfartyg, fordon som *har* tillverkats särskilt för militära ändamål och militära *transporter* av stora mängder vapen, ammunition och sprängämnen eller andra sådana särskilt skyddsvärda transporter, inklusive utländska sådana objekt och transporter inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering.

20 §³

Ett beslut om skyddsobjekt ska gälla tills vidare eller under en viss angiven tid.

Ett beslut om skyddsobjekt enligt 4 § 4, 5 *eller* 6 ska dock gälla för en viss tid, längst fem år. Om det är uppenbart att de förhållanden som utgör grund för beslutet om skyddsobjekt kommer att bestå

Ett beslut om skyddsobjekt enligt 4 § 4, 5, 6 *eller* 7 ska dock gälla för en viss tid, längst fem år. Om det är uppenbart att de förhållanden som utgör grund för beslutet om skyddsobjekt kommer att bestå

² Senaste lydelse 2026:1372.

³ Senaste lydelse 2019:696.

under längre tid, får beslutet ges
längre giltighetstid eller gälla tills
vidare.

under längre tid, får beslutet ges
längre giltighetstid eller gälla tills
vidare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

3 Ärendet och dess beredning

Inom Försvarsdepartementet har departementspromemorian Utökat skydd för vissa civila vapentransporter (Ds 2026:3) tagits fram. I promemorian föreslås en ändring i skyddslagen (2010:305) som innebär att vissa civila rörliga objekt och transporter med militära ändamål ska kunna beslutas vara skyddsobjekt. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1* och dess lagförslag finns i *bilaga 2*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Försvarsdepartementet (Fö2026/00252).

Under den fortsatta beredningen har Försvarets materielverk, Försvarsmakten och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) fått tillfälle att yttra sig över ett förslag till ändring av 5 § 6 skyddslagen, som innebär att även militära transporter ska kunna beslutas vara skyddsobjekt oavsett vilken transportform som väljs. Myndigheternas yttranden i denna del finns tillgängliga i Försvarsdepartementet (Fö2026/00252).

I denna lagrådsremiss behandlas promemorians lagförslag och förslaget till ändring av 5 § 6 skyddslagen.

4 Skydd enligt skyddslagen för vissa civila rörliga objekt och transporter

Regeringens förslag

Uppräkningen av vad som kan utgöra civila skyddsobjekt ska utökas till att även omfatta fartyg, luftfartyg och fordon som tillverkats särskilt för militära ändamål samt transporter för militära ändamål av stora mängder vapen, ammunition och sprängämnen eller andra sådana särskilt skyddsvärda transporter.

Beslut om sådana skyddsobjekt ska som utgångspunkt gälla för en viss tid.

Begränsningen i 5 § 6 skyddslagen till vägbundna fordonstransporter ska tas bort, dvs. militära transporter av stora mängder vapen, ammunition och sprängämnen eller andra sådana särskilt skyddsvärda transporter ska kunna beslutas vara skyddsobjekt oavsett vilken transportform som väljs.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorian föreslår inte att beslut enligt den föreslagna bestämmelsen som utgångspunkt ska gälla för en viss tid. I promemorian föreslås inte heller att begränsningen i 5 § 6 skyddslagen avseende militära transporter ska tas bort.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller är huvudsakligen positiva till förslaget i promemorian. Samtidigt har flera remissinstanser synpunkter på förslaget i olika avseenden.

Försvarets materielverk instämmer i promemorians bedömning att det behövs en kompletterande reglering för försvarsindustrins eget behov av skyddade transporter och påpekar att myndighetens transporter utförs av civila transportörer med civila fordon, men då som militära skyddsobjekt. *Försvarmakten* delar promemorians analys att skyddsbehovet för vissa civila transporter inte skiljer sig från det hos motsvarande militära transporter. *Säkerhets- och försvarsföretagen* bekräftar den ökande hotbilden mot företag som ett av flera skäl för ett ökat behov av skydd.

Ett antal remissinstanser tillstyrker förslaget men föreslår vissa tillägg. Bland annat *Transportstyrelsen* anser att det bör preciseras i lagtexten att förslaget avser civila transporter och föreslår att även transporter med luftfartyg och fartyg ska omfattas. Även *Säkerhets- och försvarsföretagen* anser att bestämmelsen bör göras transportneutral och tillägger att även det skyddsbehov som kan uppkomma innan material är föremål för t.ex. en konkret militär beställning bör beaktas. *Säkerhetspolisen* efterfrågar ett tillägg i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, så att fler strategiska produkter omfattas av sekretess och framför att vissa kommersiella transporter, som kan utgöra skyddsvärda transporter enligt förslaget, annars riskerar att inte omfattas. *Polismyndigheten* framför att även vissa andra särskilt samhällsviktiga transporter, bl.a. värdetransporter, behöver skydd och efterlyser närmare utredning av vissa frågor om skyddsvaktens utrustning för våldsanvändning.

Flera remissinstanser är positiva men efterfrågar förtydliganden av promemorians lagförslag. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* påpekar att skyddslagen (2010:305) är skriven med fokus på byggnader och anläggningar och menar att det finns en övergripande problematik med att föra in rörliga objekt i lagtexten. Flera remissinstanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Norrbottens län*, menar att det finns särskilda svårigheter när det kommer till att förena beslut om rörliga skyddsobjekt med ett utbildningsförbud enligt 7 § andra eller tredje stycket skyddslagen, eftersom objekten t.ex. kan råka filmas eller exponeras för kamerabevakning.

Länsstyrelsen i Västerbottens län betonar vikten av att faciliteter som erbjuder förstärkt skydd utnyttjas vid transporter som utgör skyddsobjekt, t.ex. i samband med uppställning och rast. *Länsstyrelsen* påpekar även att svårigheter kan uppstå i samband med oplanerade stopp, t.ex. när det gäller hantering av behörig trafik längs en väg. *Länsstyrelsen i Gotlands län* konstaterar att det finns behov av ett effektivt samråd med andra myndigheter inför och efter beslut. *Länsstyrelsen i Stockholms län* förutser att myndigheten utifrån bristande sakkunskap om t.ex. vapen och sprängämnen kan få svårigheter att bedöma skyddsvärdet av en transport samt påpekar att bristande information från objektsägaren om ändringar kan medföra att ett beslutat skyddsobjekt behåller sådan status trots att skyddsbehov inte längre finns.

Länsstyrelsen i Skåne län efterfrågar ett förtydligande av hur rörliga skyddsobjekt ska tillämpas i förhållande till kravet på samtycke från objektets ägare i 19 § skyddslagen samt hur objekten ska märkas upp enligt 22 §. Flera remissinstanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Kronobergs län*, vill se

ett förtydligande av giltighetstiden för beslut om rörliga skyddsobjekt, och efterfrågar även ett förtydligande av om sådana beslut kan gälla för specifika sträckor och transporter med samma destination.

Journalistförbundet och *Tidningsutgivarna* avstyrker förslaget och påtar att det saknas en beskrivning av hur stora problemen är i dag och vilka alternativa lösningar med mindre konsekvenser för den journalistiska bevakningen som finns. Organisationerna anser att det är svårt att bedöma om inskränkningarna av grundläggande fri- och rättigheter är proportionella, bl.a. när det gäller ett utbildningsförbud. Även *Länsstyrelsen i Hallands län* avstyrker förslaget och anser att en tillämpning av skyddslagen på rörliga objekt kräver ytterligare analys.

Svenska Röda Korset påpekar att det finns en risk att civila transportörer av militär materiel i en väpnad konflikt kan vara legitima mål för angrepp, och anser att vissa åtgärder bör vidtas för att minska civilas exponering för skada. Organisationen framför vidare att det finns ett behov av att analysera samspelet mellan fredstida rätt och den internationella humanitära rätten.

Skälen för regeringens förslag

Vad skyddslagen gäller

Skyddslagen ger rättsliga förutsättningar för ett förstärkt skydd för vissa byggnader, anläggningar, områden och andra objekt, i lagen kallade skyddsobjekt. Skyddsändamålen, de hot mot vilka förstärkt skydd ska kunna ges, är 1) sabotage, 2) terroristbrott enligt 4 § terroristbrottslagen (2022:666), 3) spioneri och röjande i andra fall av hemliga uppgifter rörande totalförsvaret och 4) grovt rån (1 §). Ett beslut om skyddsobjekt innebär att obehöriga inte har tillträde till skyddsobjektet. Det skydd som skyddslagen erbjuder är främst ett fysiskt bevakningsskydd. Genom ett särskilt beslut får tillträdesförbudet förenas med ett förbud att göra avbildningar, beskrivningar eller mätningar av eller inom skyddsobjektet (7 §).

Det är den som äger eller nyttjar ett skyddsobjekt som ansvarar för att objektet bevakas (22 §). För bevakning av ett skyddsobjekt får polismän, militär personal eller annan särskilt utsedd personal anlitas. Den som bevakar ett skyddsobjekt och som inte är polisman benämns skyddsvakt (9 §). Den som bevakar ett skyddsobjekt har särskilda ingripande-befogenheter (11–17 §§).

Ett beslut om skyddsobjekt får inte göras mer ingripande eller omfattande än vad som behövs för att tillgodose skyddsbehovet. Så långt det är möjligt ska tillses att ett beslut inte kommer att medföra skada eller annan olägenhet för andra allmänna eller enskilda intressen (18 §).

Skyddslagen är främst avsedd för att möjliggöra förstärkt fysiskt skydd för permanenta anläggningar och områden som stadigvarande används för viss verksamhet. Enligt den nuvarande lagstiftningen kan dock beslut om skyddsobjekt fattas för militära fartyg och luftfartyg, fordon som tillverkats särskilt för militära ändamål och militära fordonstransporter av stora mängder vapen, ammunition och sprängämnen eller andra sådana särskilt skyddsvärda transporter (5 § 6). Beslut om skyddsobjekt kan vidare fattas för civila fartyg som används för transport av kärnämnen

(4 § 5) och, under vissa extraordinära förhållanden, även för lok och järnvägsagnar av betydelse för totalförsvaret (6 § andra stycket).

I övrigt finns det enligt nuvarande lagstiftning ingen möjlighet att besluta att civila rörliga objekt eller transporter ska vara skyddsobjekt.

Vissa civila rörliga objekt och transporter bör kunna vara skyddsobjekt

Som anges ovan är skyddslagen främst avsedd för att möjliggöra skydd för permanenta anläggningar och områden. Det finns därför, vilket bl.a. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* påpekar, vissa svårigheter när det kommer till skyddsobjekt som är rörliga, såsom olika typer av fordon, fartyg och luftfartyg. Frågan om rörliga objekt ska kunna vara skyddsobjekt har behandlats tidigare vid flera tillfällen (se bl.a. prop. 1989/90:54 s. 36 och 37, prop. 2009/10:87 s. 45–52 och prop. 2018/19:127 s. 31 och 32). Regeringen har vid dessa tillfällen bl.a. framhållit att det finns svårigheter att på ett verkningsfullt sätt upprätthålla skydd av en transport med hjälp av skyddslagstiftningen och att det är särskilt svårt att tänka sig en störande eller hindrande handling mot ett fordon i rörelse som inte kan betecknas som ett brottsligt förfarande.

I prop. 2018/19:127 (s. 32, 33 och 35) gjorde dock regeringen bedömningen att vissa militära fordon bör kunna vara skyddsobjekt. Regeringen hänvisade i sammanhanget till att beslut om sådana skyddsobjekt kan fylla en funktion genom att skyddsvakter finns på plats och omedelbart kan upprätthålla bevakning samt vid behov vidta åtgärder vid uppställda fordon. Även frågan om civila fordon som skyddsobjekt behandlades i samma proposition (prop. 2018/19:127 s. 28 och 29). Regeringen konstaterade att frågan behandlats tidigare och ansåg, bl.a. med hänvisning till att angrepp på fordon kan bestraffas enligt brottsbalkens regler, inte att det fanns anledning att göra något förnyat ställningstagande i den delen.

Sedan frågan senast var föremål för övervägande har det säkerhetspolitiska läget i Sverige och i Europa förändrats i grunden. Det finns en bred och alltmer komplex hotbild mot Sverige och svenska intressen samt ökade risker för svensk säkerhet. Detta gäller också försvarsindustriföretagens verksamhet. Antalet civila skyddsvärda transporter av försvarsmateriel har ökat, bl.a. med anledning av den svenska försvarsupprustningen och stödet till Ukraina. Stödet till Ukraina medför samtidigt att donerad materiel skyndsamt behöver ersättas. Svenska stödaktiviteter består även av direkta beställningar till svensk försvarsindustri. Detta, kombinerat med ökade volymer, har medfört att hotbilden förskjutits och förutsättningarna för skyddade transporter förändrats. Det har nu alltså tillkommit skyddsintressen och hotbilder i förhållande till de som legat till grund för tidigare bedömningar.

Regeringen bedömer, i likhet med *Försvarsmakten*, att skyddsbehovet för civila transporter med militära ändamål inte skiljer sig från skyddsbehovet hos motsvarande militära transporter, som redan i dag kan beslutas vara skyddsobjekt. Det är svårt att motivera varför det inte är möjligt att besluta om motsvarande nivå av skydd i båda fallen. Beslut om att ett rörligt objekt, t.ex. ett visst fordon, är ett skyddsobjekt fyller en funktion genom att skyddsvakter finns på plats, oavsett tillfällig geografisk placering, och omedelbart kan upprätthålla bevakning och även vid behov vidta åtgärder. En sådan möjlighet är viktig eftersom störningar i

transporter av skyddsvärd försvarsmateriel kan ge allvarliga konsekvenser.

I promemorian diskuteras om behovet av skydd för civila transporter med militära ändamål kan tillgodoses på ett alternativt sätt genom användning av ordningsvakter eller väktare. Regeringen bedömer liksom promemorian att de transporter av särskilt skyddsvärd försvarsmateriel som nu är aktuella behöver ett sådant förstärkt skydd som följer av skyddslagen och att skyddsbehoven inte kan ersättas av andra alternativ. En skyddsvakt har t.ex. särskilda befogenheter (se 11–17 §§ skyddslagen) och kan bl.a. ingripa mot obemannade farkoster (7 § första stycket skyddslagen) samt har i dagsläget möjlighet att bära annan beväpning än ordningsvakter och väktare.

Mot denna bakgrund finns det skäl att möjliggöra att även vissa särskilt skyddsvärda civila rörliga objekt och transporter kan beslutas utgöra skyddsobjekt. Regeringen anser inte att det finns behov av att ytterligare analysera frågan på det sätt som bl.a. *Länsstyrelsen i Hallands län* efterfrågar.

Utformningen av en bestämmelse om civila rörliga skyddsobjekt

Som konstateras i promemorian är det nödvändigt att en möjlighet att låta rörliga objekt och transporter vara skyddsobjekt är proportionerlig och väl avvägd i sin omfattning. En tydlig avgränsning bör därför upprätthållas när det gäller vilka rörliga objekt och transporter som kan bli aktuella som skyddsobjekt.

Regeringen konstaterar att inte alla civila rörliga objekt eller transporter av försvarsmateriel är i behov av eller kvalificerar sig för skyddsobjektstatus. För att ett civilt rörligt objekt i sig ska kunna komma i fråga som skyddsobjekt bör det vara fråga om särskilt skyddsvärda rörliga objekt för militära ändamål, alltså objekt som är särskilt skyddsvärda i sig eller transporter av försvarsmateriel som är särskilt skyddsvärda på grund av sin last. Regeringen anser vidare, i likhet med promemorian, att det som bör vara avgörande för om objektet eller transporten ska kunna utgöra ett skyddsobjekt är vilken funktion objektet eller transporten representerar för militära ändamål och skyddsvärdet av den funktionen. Som utgångspunkt bör det därför – som promemorian föreslår – vara sådana civila rörliga objekt och transporter som motsvarar de militära förlagorna i 5 § 6 skyddslagen som omfattas av bestämmelsen.

Det innebär till en början att fartyg, luftfartyg och fordon som tillverkats särskilt för militära ändamål bör omfattas av utvidgningen. Med det avses exempelvis stridsfordon eller andra fordon som är bärare av viktiga vapen-, sensor- eller ledningssystem, på samma sätt som för motsvarande militära skyddsobjekt. Det betyder att det är fordon med en särskild skyddsvärd militär funktion som bör kunna beslutas vara skyddsobjekt i dessa fall. Vidare bör bestämmelsen omfatta transporter för militära ändamål av stora mängder vapen, ammunition och sprängämnen eller andra sådana särskilt skyddsvärda transporter. Det är i denna del transporten – innehållet i lasten – och inte det rörliga objektet i sig som är i behov av skydd. Att det ska röra sig om transporter för militära ändamål innebär att det ska röra sig om produkter eller materiel som är avsedda att användas av en försvarsmakt. Det bör däremot inte krävas att lasten är föremål för en konkret beställning. Vad som avses med stora mängder i

detta sammanhang får bedömas utifrån vilken typ av vapen, ammunition eller sprängämne det är fråga om, samtidigt som funktionen och skyddsvärdet av transporten vägs in. Transport av t.ex. något eller några enstaka vapen omfattas dock inte.

Särskilt skyddsvärda transporter för militära ändamål kan handla om transporter av enstaka kvalificerade vapenrobotar men även transporter av andra komponenter, delsystem, utrustning eller materiel som bedöms vara av stor betydelse för Sveriges eller andra samarbetsländers försvarsförmåga. Det kan t.ex. vara fråga om särskilt skyddsvärd it-utrustning. Frågan om när en sådan transport ska anses särskilt skyddsvärd får bedömas i varje enskilt fall sett till transportens innehåll och dess funktion.

I promemorian föreslås att det ska röra sig om *fordonstransporter*, vilket preciseras som vägtransporter. *Säkerhets- och försvarsföretagen* och *Transportstyrelsen* påpekar att även transporter som sker på annat sätt än på väg – t.ex. med fartyg eller luftfartyg – kan innehålla vapen, ammunition och sprängämnen och ha ett motsvarande behov av skydd. Regeringen delar uppfattningen att även sådana transporter bör kunna utses till skyddsobjekt. Bestämmelsen bör därför utformas på ett transportneutralt sätt i den delen. Av samma skäl bör den bestämmelse i skyddslagen som avser militära transporter ändras för att möjliggöra att även sådana transporter ska kunna ske på annat sätt än med vägbundna fordon. Detta kommer också att gälla för utländska transporter inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering.

Förslaget innebär en möjlighet att vid behov tillåta civila aktörer att själva vidta nödvändiga skyddsåtgärder vid genomförande av t.ex. marktransporter med skydd av de utvidgade befogenheter som skyddsvakter har. Möjligheten att besluta om skyddsobjekt med civil anknytning regleras i 4 § skyddslagen, och möjliga skyddsobjekt med militär anknytning regleras i 5 §. Den utvidgning av skyddslagen som föreslås här handlar om civila skyddsobjekt – även om förslaget tar sikte på objekt och transporter med militära ändamål – och bör därför regleras genom att en ny punkt läggs till i 4 §.

Transportstyrelsen anser att det av den föreslagna bestämmelsen bör framgå att det är *civila* rörliga objekt och transporter som avses. Redan genom den föreslagna bestämmelsens placering i 4 § skyddslagen, i förhållande till 5 §, är det enligt regeringens bedömning dock tillräckligt tydligt att det som avses är civila rörliga objekt och transporter. Avgörande för om transporten ska betraktas som civil i nu aktuell mening ska vara om transportmedlet ägs eller nyttjas, och disponeras, av andra än statliga myndigheter med militär anknytning som t.ex. Försvarsmakten och Försvarets materielverk.

Ett beslut om skyddsobjekt bör kunna fattas oavsett om ett försvarsindustriföretag själv utför transporten eller om företaget anlitar ett särskilt transportföretag för detta. Det behöver dock inte regleras särskilt.

Beslut om civila rörliga skyddsobjekt

Ett beslut om skyddsobjekt ska gälla tills vidare eller under en viss angiven tid (20 § första stycket skyddslagen). Vissa uppräknade beslut, däremot inte beslut enligt 5 § 6 skyddslagen, ska som utgångspunkt gälla för en viss tid (20 § andra stycket). Denna begränsning syftar till att utgöra ett stöd

för länsstyrelsernas beslutsfattande, främst då objektsinnehavaren är någon annan än staten (se prop. 2009/10:87 s. 72).

Flera remissinstanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Kronobergs län*, efterfrågar ett förtydligande av giltighetstiden för beslut enligt förslaget. Som anges ovan får ett beslut om skyddsobjekt inte göras mer ingripande än vad som behövs för att tillgodose skyddsbehovet. Det är därför rimligt att beslut om att ett civilt rörligt objekt ska vara skyddsobjekt begränsas också i tid, t.ex. till den period som en viss eller vissa transporter genomförs. Genom att begränsa giltighetstiden begränsas även riskerna för att ett beslutat skyddsobjekt behåller sådan status efter att skyddsbehovet har upphört, som *Länsstyrelsen i Stockholms län* pekar på (jfr prop. 2009/10:87 s. 72). Beslut enligt den nya bestämmelsen bör alltså som huvudregel begränsas i tid och sådana beslut bör därför räknas upp i 20 § andra stycket skyddslagen. Hur besluten närmare ska utformas bör i övrigt överlåtas till rättstillämpningen.

Länsstyrelsen i Skåne län efterfrågar ett förtydligande av hur förslaget förhåller sig till 19 § andra stycket skyddslagen, som anger att vissa civila byggnader, andra anläggningar, områden och objekt inte får beslutas vara skyddsobjekt utan medgivande av ägaren om denne är någon annan än staten. Kravet på samtycke i vissa fall tillkom för att hantera de problem som kunde uppstå av ett mera permanent tillträdesförbud mot enskilda vilja (prop. 1989/90:54 s. 63). Regeringen bedömer att skyddsbehovet för civila rörliga objekt och transporter typiskt sett inte är av mer permanent karaktär. Det framstår därför inte som nödvändigt att räkna upp beslut enligt förslaget i 19 § andra stycket skyddslagen. Det framstår inte heller som nödvändigt att särskilt reglera vad som gäller vid t.ex. uppställning av ett rörligt skyddsobjekt på privat mark.

Länsstyrelsen i Skåne län efterlyser även ett förtydligande när det gäller hur aktuella skyddsobjekt ska märkas upp. Det är enligt 22 § första stycket skyddslagen den som äger eller nyttjar ett skyddsobjekt som ansvarar för att objektet bevakas och för att upplysning om beslutet om skyddsobjekt lämnas genom tydlig skyltning eller på annat sätt. Hur upplysning till allmänheten ska utformas får anpassas till det enskilda skyddsbehovet samt situationen. Enligt 14 § skyddsförordningen (2010:523) föreskriver Försvarmakten om utformning av skyltar. Ett tillkännagivande av ett förbud enligt skyddslagen är en förutsättning för att kunna utdöma sanktioner mot den som bryter mot det. För det fall att den myndighet som har beslutat om skyddsobjektet noterar brister i informationen till allmänheten bör detta förhållande påpekas för objektsinnehavaren (prop. 2009/10:87 s. 74).

Som *Länsstyrelsen i Norrbottens län* framhåller kan ett rörligt objekt eller en transport på olika sätt exponeras för t.ex. trafikkamerabevakning. Det finns därför anledning att vid ett beslut om att utse t.ex. ett vägbundet fordon till skyddsobjekt noggrant överväga i vilka situationer beslutet ska förenas med ett avbildningsförbud enligt 7 § andra eller tredje stycket skyddslagen. Det bör samtidigt framhållas att motsvarande risker för exponering redan finns i dag för de militära rörliga skyddsobjekten. Bedömningen av om någon har överträtt ett avbildningsförbud enligt skyddslagen får ske i varje enskilt fall, på samma sätt som för de militära skyddsobjekten. Det finns alltså inte anledning att särskilt reglera vad som

ska gälla i fråga om utbildningsförbud för de nu föreslagna skyddsobjekten.

Av 4 § andra stycket skyddsförordningen framgår att ett beslut om skyddsobjekt ska föregås av samråd med berörda statliga myndigheter om det finns behov av det. Liksom bl.a. *Länsstyrelsen i Gotlands län* anser regeringen att ett effektivt samråd i situationer där detta är behövt är en förutsättning för väl avvägda beslut om skyddsobjekt, och ofta är nödvändigt om beslutsfattande myndighet bedömer att ytterligare sakkunskap krävs eller på annat sätt anser sig vara i behov av ytterligare information. Ett sådant förfarande får även antas underlätta bedömningen av vilka myndigheter som vid behov ska underrättas enligt 5 § skyddsförordningen.

Vissa frågor om internationell humanitär rätt och sekretess

Svenska Röda Korset påpekar att det finns en risk att civila transportörer av militär materiel i en väpnad konflikt kan vara legitima mål för angrepp enligt den internationella humanitära rätten, och anser att vissa åtgärder bör vidtas för att minska civilas exponering i detta avseende. Organisationen framför vidare att det finns ett behov av att analysera samspelet mellan fredstida rätt och den internationella humanitära rätten. Regeringen vill i detta sammanhang framhålla att den typ av transporter som förslaget tar sikte på redan genomförs i dag. Förslaget utgör endast en möjlighet till utökat skydd i form av skyddsobjektsstatus i dessa fall. Vidare kan civila skyddsvakter redan tjänstgöra vid militära skyddsobjekt. Även om förslaget kan medföra en viss utökning av civil personal med uppdrag som rör transporter för militära ändamål är det inte fråga om någon ändring av den nuvarande ordningen i denna del. Det bedöms mot denna bakgrund inte som nödvändigt att inom ramen för detta lagstiftningsprojekt genomföra en särskild analys av hur förslaget förhåller sig till internationell humanitär rätt.

Säkerhetspolisen framför att det finns ett behov av kompletterande bestämmelser om sekretess som omfattar bevakning av strategiska produkter. Föreslagna bestämmelser i skyddslagen möjliggör att vissa typer av rörliga objekt och transporter med militära ändamål kan beslutas vara skyddsobjekt. De uppgifter som avser transport och bevakning av dessa kan redan komma att omfattas av ett flertal bestämmelser i OSL. I 15 kap. OSL regleras bl.a. utrikessekretessen, sekretessen i det internationella samarbetet och försvarssekretessen (15 kap. 1–1 b och 2 §§ OSL). Med utgångspunkt i att objekten och transporterna ska vara för militära ändamål och särskilt skyddsvärda bör uppgifter som avser dessa i regel omfattas av försvarssekretessen. I de fall det rör sig om uppgifter som rör Sveriges förbindelser med t.ex. en annan stat, mellanfolklig organisation eller myndighet kan ett röjande vidare i många fall störa Sveriges mellanfolkliga förbindelser eller på annat sätt skada landet och uppgifterna därför omfattas av utrikessekretessen. I 18 kap. 8 § OSL finns även bestämmelser om sekretess för vissa bevaknings- och säkerhetsåtgärder, vilket inkluderar transporter av t.ex. värdeföremål och vapen, åtgärder som avser den civila luftfarten eller den civila sjöfarten och landtransporter av farligt gods. Regeringen bedömer sammantaget att de befintliga bestämmelserna i OSL i nuläget är tillräckliga för det aktuella ändamålet.

Frågan om det finns skäl att utöka skyddsvakters befogenheter på det sätt som *Polismyndigheten* framför ligger utanför ramen för detta lagstiftningsprojekt.

Förenlighet med grundlagsskyddade fri- och rättigheter

Vid en utvidgning av skyddslagens tillämpningsområde måste det särskilt beaktas att skyddslagens regler om tillträdesförbud kan innebära en inskränkning i den grundlagsfästa rörelsefriheten (2 kap. 8 § regeringsformen). Detta är en rättighet som också regleras i artikel 2 i tilläggsprotokoll 4 till den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Rörelsefriheten får dock begränsas genom lag (2 kap. 20 § regeringsformen). Sådana begränsningar får göras endast för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle. Begränsningarna får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett dem och inte heller sträcka sig så långt att de utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar (2 kap. 21 § regeringsformen). Rörelsefriheten får också enligt tilläggsprotokoll 4 till Europakonventionen inskränkas under förutsättning att inskränkningen anges i lag och är nödvändig i ett demokratiskt samhälle av hänsyn till bl.a. statens säkerhet eller den allmänna säkerheten. Inskränkningar kan även göras inom vissa bestämda områden om de anges i lag och är försvarliga med hänsyn till det allmänna intresse i ett demokratiskt samhälle.

Syftet med skyddslagen är att åstadkomma ett förstärkt skydd för vissa skyddsvärda byggnader, andra anläggningar, områden och objekt mot bl.a. sabotage och spioneri. I fråga om stillastående fordon som är skyddsobjekt kommer allmänheten främst att påverkas genom att det finns en skyddsvakt på plats vid fordonet som upprätthåller tillträdesförbudet och av den anledningen har särskilda befogenheter. Genom t.ex. skyltning, närvaro av uniformerade skyddsvakter eller eskort, samt sett till den avgränsning avseende vilka transporter som får beslutas vara skyddsobjekt som här föreslås, bör det vara tillräckligt tydligt för den enskilde att han eller hon måste förhålla sig på ett särskilt sätt till det stillastående fordonet. Liksom *Länsstyrelsen i Västerbottens län* anser regeringen att sådana rörliga objekt och transporter som kan komma i fråga som skyddsobjekt om möjligt bör ställas upp inom områden som redan är beslutade skyddsobjekt, vilket också begränsar påverkan på allmänheten. I detta sammanhang finns det anledning att beakta att ett beslut om skyddsobjekt får rättsverkningar utanför själva objektet. Effekterna av detta förhållande bör samtidigt inte överdrivas, eftersom den geografiska utsträckningen av ett skyddsobjekt ska tolkas utifrån objektets geografiska belägenhet. Detta innebär att det t.ex. i en trafiksituation med andra fordon tätt inpå är naturligt att tolka begreppen ”invid ett skyddsobjekt” eller ”i dess närhet” förhållandevis snävt (se prop. 2009/10:87 s. 62). Det bör avslutningsvis påpekas att avsikten, liksom när det gäller den militära förlagan, är att naturliga trafikhändelser i det allmänna vägnätet inte ska påverkas genom förslaget. Detta innebär därför inte någon inskränkning i enskildas rätt att röra sig i det allmänna vägnätet i trafiksituationer.

Regeringen anser att det förstärkta skyddet för civila rörliga objekt och transporter som förslaget innebär är motiverat och nödvändigt med hänsyn

till den vikt behovet av skydd för försvarsindustrins produktion och särskilda produkter har, bl.a. för försvaret av Sverige. De inskränkningar i rörelsefriheten som den föreslagna utvidgningen eventuellt kan få är proportionerliga med hänsyn till både statens säkerhet och den allmänna säkerheten samt är godtagbara i ett demokratiskt samhälle.

Enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen har var och en rätt att anskaffa uppgifter i vilket ämne som helst i syfte att publicera eller låta publicera dem i medier som omfattas av dessa grundlagar (1 kap. 7 § andra stycket tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 10 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen). Detta benämns anskaffarfrihet. Det är emellertid möjligt att under vissa förutsättningar begränsa anskaffarfriheten genom föreskrifter i lag. Det gäller exempelvis föreskrifter om ansvar och ersättningsskyldighet för överträdelse av förbud mot att göra avbildningar, beskrivningar eller mätningar av eller inom vissa uppräknade objekt som är av betydelse för Sveriges totalförsvar, om förbudet behövs med hänsyn till intresset av ett förstärkt skydd mot allvarlig brottslighet eller mot röjande av hemliga uppgifter som rör totalförsvaret, eller till intresset av att skydda allmänheten mot skada till följd av militär verksamhet (se 1 kap. 12 § 7 tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 18 § yttrandefrihetsgrundlagen).

När en utvidgning av vad som kan beslutas vara ett skyddsobjekt enligt skyddslagen övervägs behöver det även beaktas att lagens regler om avbildningsförbud kommer att medföra att något fler objekt än tidigare kan förenas med ett sådant förbud, vilket *Journalistförbundet* och *Tidningsutgivarna* påpekar. Det bör dock framhållas att alla beslut om skyddsobjekt inte är förenade med ett avbildningsförbud. Motsvarande bestämmelser som möjliggör förbud att avbilda militära rörliga skyddsobjekt gäller redan i dag och sådana militära skyddsobjekt kan i fråga om transporter, som *Försvarets materielverk* påpekar, ske med understöd av civila fordon. Eftersom förslaget syftar till att möjliggöra ett utökat skydd för försvarsindustrins eget behov av transporter med militära ändamål, och mottagaren många kan gånger vara någon annan än Försvarsmakten, är det inte tillräckligt att svensk militär ombesörjer samtliga sådana transporter. Ett utökat skydd enligt skyddslagen bedöms nödvändigt för att åstadkomma ett tillräckligt skydd för de aktuella objekten. Regeringen anser därför att förslaget är motiverat och proportionerligt även med beaktande av dess påverkan på tryck- och yttrandefriheten.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att förslaget är förenligt med grundlagsskyddade fri- och rättigheter.

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

De föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2027.

Regeringens bedömning

Det behövs inte några övergångsbestämmelser.

Promemorians förslag och bedömning

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Ingen av remissinstanserna invänder mot förslaget eller bedömningen i dessa delar.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Regeringen instämmer i promemorians bedömning att de föreslagna ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Det bedöms att ändringarna kan träda i kraft den 1 januari 2027.

Det bedöms inte finnas något behov av särskilda övergångsbestämmelser.

6 Konsekvenser

Regeringens bedömning

Förslaget bedöms ge utökade möjligheter att skydda vissa särskilt skyddsvärda civila rörliga objekt och transporter.

Förslaget bedöms innebära vissa utökade uppgifter för den myndighet som kommer att handlägga ärenden om sådana objekt och transporter och för myndigheter som handlägger ärenden om skyddsvakter. De eventuella kostnadsökningar som kan komma att uppstå bedöms inte bli större än att det kan finansieras inom befintliga anslagsramar.

Promemorians bedömning

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna instämmer med eller invänder inte mot bedömningen.

Flera remissinstanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Jämtlands län*, framför att förslaget kan medföra ökad arbetsbelastning och kostnad för prövnings-

myndigheten. *Polismyndigheten* framför att en möjlig konsekvens av förslaget är att antalet ärenden om skyddsvakter som Polismyndigheten handlägger ökar och delar därför inte uppfattningen om att kostnadsökningarna kan förväntas finansieras inom befintliga anslagsramar.

Skälen för regeringens bedömning

Lagförslaget bedöms medföra att möjligheten att skydda vissa särskilt skyddsvärda civila rörliga objekt och transporter ökar.

Skyddslagen bygger till sin konstruktion på att det är den enskilde objektsinnehavaren som ansöker om att få t.ex. en byggnad beslutad som skyddsobjekt. Det är sedan upp till den som äger eller nyttjar ett skyddsobjekt att ansvara för att objektet bevakas och att nödvändig information lämnas till t.ex. allmänheten och berörda myndigheter om beslutet. Den utökning som nu föreslås av möjliga skyddsobjekt innebär ingen ändring när det kommer till att kostnader och ansvar fortsatt tillkommer denne.

Skyddslagen innehåller bestämmelser om beslutsfattande och överklagandemöjligheter i fråga om skyddsobjekt. Beslutsuppgifterna fördelar sig i huvudsak så att regeringen fattar beslut i fråga om riksdagens och regeringens byggnader, att Försvarsmakten som huvudregel fattar beslut i fråga om militära skyddsobjekt och att länsstyrelserna beslutar i övriga ärenden. I promemorian föreslås att länsstyrelsen i det län varifrån transporten utgår ska vara den myndighet som beslutar om skyddsobjekt, med hänvisning till att länsstyrelsen i dag fattar beslut om andra civila skyddsobjekt och att det inte framkommit några vägande skäl för att omfördela beslutsbefogenheterna. Vilken myndighet som fattar beslut om skyddsobjekt regleras på förordningsnivå. Regeringen återkommer till den frågan i samband med arbetet med förordningsändringar. Det kan dock konstateras att beslutsfattande myndighet har att fatta beslut om skyddsobjekt inom ramen för redan användas system. Det finns alltså redan i dagsläget strukturer som kan användas för administration och beslutsfattande. Kostnaderna för handläggning och beslutsfattande bedöms därför kunna hanteras inom beslutad ekonomisk ram.

Beslut om skyddsobjekt kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Den ytterligare möjligheten att besluta om skyddsobjekt som föreslås i promemorian bedöms dock inte leda till någon nämnvärd ökning av antalet mål hos domstolarna. Förslaget bör därför endast påverka domstolarna marginellt och kostnaderna bör kunna hanteras inom befintliga budgetramar. Regeringen bedömer även att i den mån det uppstår utökade kostnader för bl.a. utbildning av skyddsvakter, som *Polismyndigheten* tar upp, bör det kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Den föreslagna utvidgningen av möjliga skyddsobjekt innebär att en avvägning mot motstående intressen måste göras. I den mån grundlagsskyddade rättigheter påverkas har detta tagits upp i avsnitt 4. Som anges där är förslagen nödvändiga och proportionerliga till sin utformning och de bedöms inte stå i strid med grundlagsskyddade fri- och rättigheter.

Förslagen bedöms inte i övrigt medföra några konsekvenser av betydelse.

7 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i skyddslagen (2010:305)

4 § Följande byggnader, andra anläggningar, områden och objekt får beslutas vara skyddsobjekt:

1. statschefens och tronföljarens residens och bostäder samt statsministerns bostäder,

2. byggnader, andra anläggningar och områden som staten har äganderätt eller nyttjanderätt till och som disponeras av riksdagen eller *Riksdagsförvaltningen*,

3. byggnader och andra anläggningar som staten, en kommun eller en region har äganderätt eller nyttjanderätt till och som används eller är avsedda för att leda eller styra statlig eller kommunal verksamhet,

4. byggnader, andra anläggningar och områden som används eller är avsedda för polisverksamhet eller för annan verksamhet som innefattar att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, verksamhet inom kriminalvården eller Sveriges försörjning med sedlar och mynt,

5. byggnader, andra anläggningar och områden som används eller är avsedda för

- fredstida krishantering,
- elektroniska kommunikationer,
- posthantering,
- transporter,
- alarmering,
- försvarsindustriella ändamål, eller

- försörjning med energi, vatten, livsmedel eller andra förnödenheter av betydelse för Sveriges försörjningsberedskap och då även fartyg som används för transport av kärnämnen,

6. byggnader, fasta och mobila anläggningar och områden som används eller är avsedda för ledning av räddningstjänst eller för ledning och samordning av civil verksamhet vid fredstida kriser eller vid höjd beredskap, och

7. *objekten fartyg, luftfartyg och fordon som har tillverkats särskilt för militära ändamål samt transporter för militära ändamål av stora mängder vapen, ammunition och sprängämnen eller andra sådana särskilt skyddsvärda transporter.*

I paragrafen regleras de byggnader, andra anläggningar, områden och objekt som huvudsakligen används för civila ändamål som kan beslutas vara skyddsobjekt. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Genom *punkten 7*, som är ny, utökas uppräkningsobjekten med dels objekten fartyg, luftfartyg och fordon som har tillverkats särskilt för militära ändamål, dels transporter för militära ändamål av stora mängder vapen, ammunition och sprängämnen eller andra sådana särskilt skyddsvärda transporter.

Att ett fartyg, luftfartyg eller fordon har tillverkats särskilt för militära ändamål innebär att det är särskilt anpassat för militära ändamål t.ex. genom att vara bärare av viktiga vapen-, sensor- eller ledningssystem. Enbart det förhållandet att ett fartyg, luftfartyg eller fordon ska användas inom militär verksamhet innebär alltså inte i sig att det är kvalificerat som skyddsobjekt.

Med transporter för militära ändamål avses att de produkter eller materiel som transporteras är avsedda att användas huvudsakligen av en försvarsmakt. Typiskt sett omfattas materiel som utgör krigsmateriel enligt lagen (1992:1300) om krigsmateriel. Med andra särskilt skyddsvärda transporter för militära ändamål avses exempelvis transporter av enstaka kvalificerade vapenrobotar, särskilt skyddsvärd IT-utrustning eller andra

komponenter, delsystem, utrustning eller materiel som bedöms vara av stor betydelse för Sveriges eller andra samarbetsländers försvarsförmåga. Vad som utgör en särskilt skyddsvärd transport får bedömas i varje enskilt fall sett till transportens innehåll och dess funktion. Transporter kan ske med t.ex. vägbundet fordon, fartyg eller luftfartyg. Med transporter avses själva förflyttningen av produkten eller materielelet samt t.ex. därmed sammanhängande lastning, lossning och omlastning.

Övriga ändringar är endast språkliga.

5 § Följande byggnader, andra anläggningar, områden och objekt får också beslutas vara skyddsobjekt:

1. byggnader, andra anläggningar och områden som staten har äganderätt eller nyttjanderätt till och som disponeras av Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt eller Totalförsvarets forskningsinstitut,

2. områden där Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt eller Totalförsvarets forskningsinstitut tillfälligt bedriver övningar, prov eller försök eller områden där oförutsedda följder av sådan verksamhet kan inträffa,

3. områden där Försvarsmakten har satts in för att hindra en kränkning av Sveriges territorium eller för att möta ett väpnat angrepp mot landet,

4. byggnader, andra anläggningar och områden där ett Nato högkvarter eller en utländsk militär styrka bedriver militär verksamhet,

5. vattenområden av särskild betydelse för det militära försvaret, och

6. objekten militära fartyg och luftfartyg, fordon som *har* tillverkats särskilt för militära ändamål och militära *transporter* av stora mängder vapen, ammunition och sprängämnen eller andra sådana särskilt skyddsvärda transporter, inklusive utländska sådana objekt och transporter inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering.

I paragrafen regleras de byggnader, andra anläggningar, områden och objekt som huvudsakligen används för militära ändamål som kan beslutas vara skyddsobjekt. Övervägandena finns i avsnitt 4.

I *punkten 6* ersätts ordet fordonstransporter med transporter. Det innebär att transporter kan ske med t.ex. vägbundet fordon, fartyg eller luftfartyg. Med transporter avses själva förflyttningen av produkten eller materielelet samt t.ex. därmed sammanhängande lastning, lossning och omlastning. Det görs också en språklig ändring.

20 § Ett beslut om skyddsobjekt ska gälla tills vidare eller under en viss angiven tid.

Ett beslut om skyddsobjekt enligt 4 § 4, 5, 6 *eller* 7 ska dock gälla för en viss tid, längst fem år. Om det är uppenbart att de förhållanden som utgör grund för beslutet om skyddsobjekt kommer att bestå under längre tid, får beslutet ges längre giltighetstid eller gälla tills vidare.

Paragrafen reglerar hur länge ett beslut om skyddsobjekt ska gälla. Övervägandena finns i avsnitt 4.

I *andra stycket* läggs den nya bestämmelsen i 4 § 7 till i uppräknningen av de beslut om skyddsobjekt som ska gälla för viss tid, längst fem år. Möjligheten att under vissa förutsättningar besluta om en annan giltighetstid gäller även i dessa fall.

Sammanfattning av promemorian Utökat skydd för vissa civila vapentransporter (Ds 2026:3)

Bilaga 1

Sverige befinner sig i det allvarligaste säkerhetspolitiska läget sedan andra världskrigets slut. Det försämrade säkerhetspolitiska läget kräver en skyndsam utveckling och tillväxt av krigsorganisationen under de kommande åren. En effektiv materielförsörjning är en viktig förutsättning för detta. Erfarenheter från kriget i Ukraina stärker insikten om den nära kopplingen mellan materielfrågor, försvarsinnovation, forskning och utveckling. I den nationella säkerhetsstrategin framhålls vikten av att stärka totalförsvaret och utveckla den svenska försvarsindustrin (skr. 2023/24:163 och Försvarsutskottets betänkande 2024/25:UU6). Till följd av det försämrade omvärldsläget har efterfrågan på försvarsmateriel ökat kraftigt, dels för att täcka behov i de stater som nu har börjat förstärka sin försvarsförmåga, dels med anledning av det pågående stödet med materiel och förnödenheter till Ukraina.

Det försämrade säkerhetspolitiska läget har medfört en ökad hotbild mot bland annat försvarsindustrins transporter. I promemorian föreslås därför att det genom ändringar i skyddslagen (2010:305) och skyddsförordningen (2010:523) införs bestämmelser som gör att även särskilt skyddsvärda civila rörliga objekt och vapentransporter kan beslutas vara skyddsobjekt.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i skyddslagen (2010:305)

Härigenom föreskrivs att 4 § skyddslagen (2010:305) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Följande byggnader, andra anläggningar, områden och objekt får beslutas vara skyddsobjekt:

1. statschefens och tronföljarens residens och bostäder samt statsministerns bostäder,

2. byggnader, andra anläggningar och områden som staten har äganderätt eller nyttjanderätt till och som disponeras av riksdagen eller riksdagsförvaltningen,

3. byggnader och andra anläggningar som staten, en kommun eller en region har äganderätt eller nyttjanderätt till och som används eller är avsedda för att leda eller styra statlig eller kommunal verksamhet,

4. byggnader, andra anläggningar och områden som används eller är avsedda för polisverksamhet eller för annan verksamhet som innefattar att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, verksamhet inom kriminalvården eller Sveriges försörjning med sedlar och mynt,

5. byggnader, andra anläggningar och områden som används eller är avsedda för

- fredstida krishantering
- elektroniska kommunikationer,
- posthantering
- transporter,
- alarmering,
- försvarsindustriella ändamål, eller
- försörjning med energi, vatten,

livsmedel eller andra förnödenheter av betydelse för Sveriges försörjningsberedskap och då även fartyg som används för transport av kärnämnen, *och*

6. byggnader, andra anläggningar och områden som används eller är avsedda för ledning av räddningstjänst eller för ledning och samordning av civil verksamhet vid höjd beredskap.

– försörjning med energi, vatten, livsmedel eller andra förnödenheter av betydelse för Sveriges försörjningsberedskap och då även fartyg som används för transport av kärnämnen,

6. byggnader, andra anläggningar och områden som används eller är avsedda för ledning av räddningstjänst eller för ledning och samordning av civil verksamhet vid höjd beredskap, *och*

7. objekten fartyg, luftfartyg och fordon som tillverkats särskilt för militära ändamål samt fordons-transporter för militära ändamål av stora mängder vapen, ammunition och sprängämnen eller andra sådana särskilt skyddsvärda transporter. Bilaga 2

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss av departementspromemorian Utökat skydd för vissa civila vapentransporter (Ds 2026:3) har yttrande inkommit från Bevakningsbranschens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd (BYA), Fortifikationsverket, Försvarets materielverk, Försvarmakten, Förvaltningsrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Luleå, Inspektionen för strategiska produkter, Journalistförbundet, Justitiekanslern, Kammarrätten i Stockholm, Kustbevakningen, Luftfartsverket, Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Myndigheten för civilt försvar, Polismyndigheten, Sjöfartsverket, SME-D, Strålsäkerhetsmyndigheten, Svenska transportarbetareförbundet, Sveriges Åkeriföretag, Säkerhetsföretagen, Säkerhets- och försvarsföretagen, Säkerhetspolisen, Tidningsutgivarna, Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), Trafikverket och Transportstyrelsen.

Därutöver har yttrande inkommit från Svenska Röda Korset.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna synpunkter: Kungliga krigsvetenskapsakademien, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Kompetenscentrum för energetiska material, Riksdagens ombudsmän (JO), Swedavia AB och Transportföretagen.